

Mariehamn den 1/9-16

Torbjörn Åkermark:

Genvägen 10
22100 Mariehamn
Åland/Finland
+358-18-15295

Ugglevägen 32c
131 44 Nacka
08-7161265

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

INKOM: 2016-09-01
MÅLNR: M 1333-11
AKTBIL: 417

Mål nr: M 1333-11
NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
mmd.nacka@dom.se

Bäste Miljödomstolen,

Vi ska i nutid inte orsaka problem som man i framtiden behöver ödsla mycket tid och resurser på att lösa. Istället ska framtida generationer kunna satsa på sina egna problem och sin egen utveckling. Ett slutförvar där barriärerna inte fungerar som det är tänkt har stor potential att bli ett sådant resurskrävande städprojekt. Det är därför viktigt att kontrollmyndigheterna som finns sköter sin uppgift och detta gäller speciellt SSM. En viktig princip för alla myndighetsbeslut är att myndigheten kan sakligt motivera sina beslut. För KBS-3 metoden finns det ett flertal brister som behöver utförligt motiveras.

Jag finner att det godkännande till slutförvarsansökan som SSM har lämnat in innehåller både ett flertal fundamentala frågetecken och klara brister.

- motivering av beslut (1)
- frågetecken om vad ansökan gäller (slutförvar eller prototypförvar) (2)
- jävsituationen för SSM (3)

(1): En grundförutsättning för att uppfylla ”strålsäkerhetskrav som behövs för att skydda människors hälsa och miljö mot skadlig verkan av joniserande strålning” är att KBS-3 metoden uppfyller kravet på ett multibarriärssystem där de enskilda barriärerna ska hålla i 100000 år och metoden ska dessutom vara BET (Best available Technique). För att uppfylla detta ser jag främst bristande motivering för två fundamentala frågetecken med själva metoden och ett fundamentalt frågetecken med platsvalet. En grundtanke med KBS-3 konceptet är att förvaret ska vara vått. När det gäller det relativa torra förvaret i Forsmark måste myndigheten därför klarlägga varför en lång torr period är en fördel och inte en nackdel. Dessutom om det är så stora fördelar med ett torrt förvar måste myndigheten förklara varför förvaret inte ska byggas efter detta koncept (enligt BET). Det skulle behövas är en utförlig beskrivning av problemen och sen en lika utförlig saklig utredning av alternativen. Ett exempel som i Forsmark kan vara ett problem är den s.k. saunaeffekten. I detta fall skulle myndigheten klart och tydligt ha redovisat varför detta inte skulle kunna ske. Vilket idag är ett klart problem då SKB i en av de senaste rapporter (SKB TR-15-09) visat att betontitleran har de egenskaper som uppfyller kraven för att saunaeffekten ska vara aktiv. Ett av de fundamentala problemen med metoden är antagandet att koppar ska vara nästan immunt i det syrafria vattnet runt kapseln. Det vetenskapliga stödet för denna tanke är idag svagt och i stort sätt de enda forskare som stöder denna slutsats är finansierade av SKB. En mycket begränsad korrosion av den

primära barriären är en helt avgörande fråga då det gäller robustheten för ett slutförvar. Frågor som gäller grundläggande egenskaper hos barriärerna är inte frågor som kan lösas efterhand utan borde vara välbelagda innan ens processen för att bygga ett slutförvar skulle kunna påbörjas. Det andra grundproblemet är betontitlerans inverkan på kapseln. Vi har svart på vitt i LOT-studien att leran tar upp koppar från kapseln, dvs. att leran bidrar till att förstöra kapseln och inte skyddar kapseln. I dessa tre fallen upprepar SSM i rapporten (där de godkänner slutförvaret) de bortförklaringar som SKB har kommit med. Det som istället skulle behövas är en välunderbyggd motivering till varför de bortförklaringar som SKB kommit med väger tyngre än det som oberoende forskare kommer fram till. Dessutom skulle det behövas en lika välgrundad motivering till varför SKB kan lösa dessa grundlägganden problemen. Detta speciellt med tanke på att SKB inte lyckats med detta efter snart 40 år av utvecklingsarbete.

(2): Stegvisa processer och att lösa uppgifter efterhand tillhör utvecklingsarbetet av ett slutförvar, dvs. ett prototypförvar. Detta är som jag ser det den främsta skillnaden mellan den finska och svenska ansökningsprocessen. Den finska processen är en stegvisprocess, medan den svenska processen är en enstegsprocess. Så det är ytterst märkligt att SSM skriver att det ska ske en ”stegvis prövning enligt kärntekniklagen”. SSM ska motivera hur KBS-3 metoden uppfyller de krav som är ställda och inte om de tror att SKB kan uppfylla kraven i en framtid. Ansökan gäller om SKB ska få tillstånd att bygga ett slutförvar och inte om SKB ska uppförandet ett prototypförvar.

(3): SSM verkar idag mera vara intresserad att kringgå de krav som finns än att se till att kraven uppfylls. Myndighetens jäv situation måste därför utredas, se tidigare skrivelse.

Med vänliga hälsningar

Torbjörn Åkermark

Ps(I) Jag hänvisar till tidigare skrivelser för mera detaljer.

Ps(II) Att som SSM idag har gjort med att kopieringsskydda sitt dokument försvårar klart en kritiskt granska av dokumentet. Att behöva skriva av exakt alla stycken som man tycker är relevanta för sin granskning tillhör inte dagens teknik, när detta enkelt kan göras med ett markeringsstryck och ett kopieringsstryck på sin dator. Vid avskrivning införs dessutom fel så granskning blir även mindre exakt.